Przedpłata
wraz
z przesełką
pocztową
na 1874 r,
wynosi
4 zł. a. w.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe
poświęcone sprawom stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co sobotę w objęto i ¼ wrazie potrzeby ½ arkusza.

REDAKCYA
i
Administracya
we Lwowie
przy ulicy
Akademickiéj
l. 5.

Nr. 2. **Sobota** dnia 28. lutego 1874. **I. rocznik.**

Założenie i zarejestrowanie firmy stowarzyszenia
według ustawy z d. 9. kwietnia 1873.

Według §. 3. ustawy z d. 9. kwietnia 1873. N. 70. D. u. p. potrzebne są do zawiązania stowarzyszenia: 1) przyjęcie wspólnéj firmy, 2) pisemne sporządzenie kontraktu stowarzyszenia (statutu) i 3) w pisanie tego kontraktu do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Postanowienie to tyczy się tak dobrze stowarzyszeń nowozawiązujących się, jak i stowarzyszeń zawiązanych dawniéj, a pragnących według §. 91. zastosować się do wymagań ustawy.

Pod względem firmy stowarzyszenia postanawia §. 4. w ustępie pierwszym: „firma stowarzyszenia musi być wziętą od przedmiotu przedsiębiorstwa i zawierać określenie „stowarzyszenie zarejestrowane“ a stosownie do rodzaju poręki dodatek „z nieograniczoną poręką“ lub „z ograniczoną poręką.“

W nazwie przeto stowarzyszenia musi być wypowiedzianém czy to stowarzyszenie zaliczkowe, magazynowe, produkcyjne, budownicze, lub tp. a zarazem określenie, że stowarzyszenie jest zarejestrowanem — w duchu ustawy z d. 9. kwietnia 1873. — dla odróżnienia od stowarzyszeń nie podlegających téj ustawie.

Ustęp 2. §. 4. upiewa: „Nazwiska członków lub innych osób do firmy przyjmować nie można. Każda nowa firma musi się dokładnie odróżniać od wszystkich w téj saméj miejscowości lub gminie istniejących firm stowarzyszeń zarejestrowanych.“

Wynika z tych postanowień, że firma stowarzyszenia zarobkowego może być tylko rzeczową. Można więc przyjąć dla stowarzyszenia nazwę: „Towarzystwo zaliczkowe Wiara“ „Pszczoła“, „Mrówka“, „Praca“ i tp. można przyjąć nazwę od miejscowości jak: „Towarzystwo zaliczkowe w Rozdole, we Lwowie, lub tp. lub też od klasy społeczeństwa, dla któréj stowarzyszenie głównie jest przeznaczonem n. p. „Włościańskie towarzystwo zaliczkowe“ „Bank zaliczkowy dla rękodzielników“ i tp. lecz nie wolno przyjmować nazwy osób.

Zarazem zastrzega powyższy ustęp §. 4. ustawy dla stowarzyszeń zgodnie z dotyczącemi postanowieniami ustawy handlowéj prawo wyłącznego posiadania przyjętéj firmy, a tém samem broni od możliwych nadużyć z podobieństwa nazwy wynikających.

Drugim wymaganiem ustawy do zawiązania stowarzyszenia zarobkowego lub gospodarczego jest pisemne sporządzenie statutu, który powinien być zastósowanym do postanowień ustawy, a z którą różnić się może tylko co do takich mniéj ważnych zresztą postanowień, które w ustawie wyraźnie są wymienione.

Szczególnie musi statut zawierać postanowienia co do wymagań §. 5. — a mianowicie: 1) firmę i siedzibę stowarzyszenia; 2) przedmiot przedsiębiorstwa; 3) czas istnienia, jeśli stowarzyszenie ma być zawiązanem tylko na pewien przeciąg czasu; 4) warunki wstępowania członków, jakotéż szczegółowe postanowienia co do ustąpienia (wystąpienie dobrowolne, śmierć, wykluczenie i tp.); 5) wysokość i ilość udziałów poszczególnych członków i sposób tworzenia udziałów; 6) zasady, według jakich ma być zestawianym bilans, i zysk obliczanym, sposób sprawdzania bilansu, jakotéż postanowienie o rozdziale zysków lub strat pomiędzy członków; 7) sposób wyboru i skład zarządu (dyrekcji) i sposób legitymacji dla członków zarządu, jakotéż ich zastępców i urzędników stowarzyszenia; 8) sposób zwoływania członków (na ogólne zgromadzenia); 9) warunki uprawnienia członków do głosowania, i sposób wykonywania go; 10) przedmioty, o których uchwały zapadać mogą nie już zwykłą większością głosów członków obecnych na zgromadzeniu, ale tylko większą ilością głosów i według innych wymagań; 11) sposób, według którego ogłaszać się będą obwieszczenia od stowarzyszenia pochodzące; 12) oznaczenie, czy poręka członków za zobowiązania stowarzyszenia jest nieograniczoną, czy też ograniczoną —

a jeśli w ostatnim wypadku poręka sięga ponad wysokość ustanowioną w ustawie (§. 76), oznaczenie wysokości poręki; 13) wymienienie członków pierwszego zarządu (dyrekcyi) lub tych osób, które mają przeprowadzić zarejestrowanie firmy.

Postanowienia tego rodzaju, odpowiadają najzupełniej istocie stowarzyszeń zarobkowych, na teraz jednak pomijamy ich roztrząsanie.

Kontrakt stowarzyszenia czyli statut ułożony według powyższych wskazówek musi być sporządzonym pisemnie, a członkowie obecni na konstytuującem się zgromadzeniu powinni go podpisać — dopiero przez podpisanie bowiem otrzymuje statut moc prawną.

Po przeprowadzeniu powyższych formalności, można natychmiast przystąpić do zarejestrowania firmy stowarzyszenia, składającego się z członków podpisanych na statucie. — Późniéj zgłaszający się przystępują do stowarzyszenia zapomocą pisemnego oświadczenia w myśl §. 3. ustawy.

Trudniejszem jest przeprowadzenie formalności ustawą wymaganych w stowarzyszeniach dawniéj istniejących a pragnących zastósować się do wymagań ustawy z d. 9. kwietnia 1873.

Stowarzyszenia istniejące dawniéj przed wejściem w życie ustawy z d. 9. kwietnia 1873. które chcą firmy swe zarejestrować w duchu ustawy muszą przedewszystkiem w myśl §. 91. statut swój zastósować do wymagań ustawy w sposób statutem tym wskazany, — czyli zmienić statut. Przy zmianie statutu należy przeto przestrzegać wszelkich postanowień dotychczasowego statutu, tyczących zwołania ogólnego zgromadzenia, kompletu potrzebnego, sposobu głosowania i tp. mających styczność z postanowieniami co do zmiany statutu — a nie można też pominąć wykonania przepisu dotychczasowych ustaw co do dopełnienia formalności o zawiadomieniu władzy politycznéj o odbyć się mającem zgromadzeniu. Jakkolwiek bowiem ustawa z dnia 9. kwietnia 1873 niewymaga, by stowarzyszenia zarobkowe na podstawie jej zawiązane, tę formalność wypełniały, to nie wolno nam przepomnieć, iż do chwili póki firma nie jest zarejestrowaną, obowiązują dawniejsze ustawy. że przeto nadzór rządowy według nowej ustawy §. 35. d. 2. zredukowany tylko do przyjęcia do wiadomości uchwały sądu o zarejestrowaniu firmy jakoteż rachunków rocznych i bilansów, dla stowarzyszeń dawniejszych wchwili zmiany statutu jeszcze istnieje.

Po uchwaleniu statutu, w myśl wymagań ustawy 9/4 1873 członkowie obecni na zgromadzeniu powinni go podpisać.

O ile nam wiadomo, wszystkie niemal statuta przed wejściem w życie ustawy z dnia 9/4 1873 zawiązanych stowarzyszeń zawierają postanowienie, iż członkowie obowiązani są statut podpisać, jakotéż iż wszelkie uchwały Ogólnego zgromadzenia legalnie powzięte, obowiązują wszystkich a więc i nieobecnych. Z dawałoby się przeto na pozór, iż przy zmianie statutu można odstąpić od żądania ponownego podpisania go. Głębsze rozpatrzenie się w ustawie jednak wskazuje, iż tak nie jest.

Brzmienie § 94. ustawy nasuwa pewne wątpliwości co do ciągłości prawnéj pomiędzy stowarzyszeniem istniejącym na podstawie statutu w myśl dawniéj obowiązującéj ustawy z r. 1872, a stowarzyszeniem zarejstrowaném. § 93. mianowicie orzeka, iż do wydawania listów dłużnych (*Pfandbrief*), i zapisów dłużnych opiewających na okaziciela, oprocentowanych assygnat kasowych i t. p. potrzebną jest koncessja rządu. — W § 94. zaś orzeczono, iż dawniéj powstałe stowarzyszenia, które mają koncessję na prowadzenie interesów § 93. wskazanych, wrazie zmiany statutu w myśl § 91 al. 2 (wcelu zastosowania się do ustawy) powinne postarać się o odnowienie koncesji, w przeciwnym bowiem razie koncesja gaśnie. Z tego więc postanowienia wypływa, iż w tym wypadku prawodawca stowarzyszenie zarejestrowane uważa jako inny podmiot prawny (*Rechts-objekt*) aniżeli stowarzyszenie przed zajestrowaniem.

Z powodu więc § 94. ustawy jakoteż i dlatego, iż częstokroć zmieniony statut zupełnie nowy nada stosunek członkom do stowarzyszenia, radzimy dopełnić nieodzownie formalności podpisania statutu. Podpisanie statutu bowiem dopiero czyni go rzeczywiście kontraktem obowiązującym kontrahentów, a bezprzecznie podpisy kontrahentów są integralną częścią każdego kontraktu. Od nieocnych na Zgromadzeniu, którzy przeto statutu podpisać nie mogą, jakoteż od późniéj przystępujących, wystarcza pisemne oświadczenie przystąpienia (§ 3. ustawy).

Uchwalenie statutu i podpisanie go czyni go prawomocnym i obowiązującym dla członków, wszelkie więc następne czynności Zgromadzenia konstytuującego się stowarzyszenia przedsiębrane być powinne według wymagań nowego statutu.

Najważniejszą czynnością konstytuującego się Zgromadzenia jest wybór dyrekcji i rady nadzorczej.

(C. d n.)

Opłata stempli przez Towarzystwa zaliczkowe.

(C. d.)

II. Ustawa z dnia 21. maja 1873 Nr. 87 Dz. u. p. tyczy się wyłącznie towarzystw zarobkowych i gospodarczych a więc i zaliczkowych, istniejących na podstawie ustawy z d. 9. kwietnia 1873 Nr. 70 Dz. u. p.

Towarzystwa przeto, istniejące na podstawie statutów zatwierdzanych przez namiestni ctwo w duchu ustawy z dnia 26. listopada 1852, póki się nie zastosują do ustawy z d. 9. kwietnia 1873, zostawione są i nadal na łaskę i niełaskę władz skarbowych. Będą od nich wymagać opłat według wymiaru ustawą o należytościach wskazanego, a które to wymagania Towarzystwa zaliczkowe jako nieprawne usuwać muszą, i w nieskończoność powtarzać się będą zajścia, jakie miały miejsce przed wejściem w życie ustawy z d. 21. maja 1873.

Pożałowania godnem jest, że ustawa nie uwzględnia stosunków tych stowarzyszeń i nie zostawia pewnego terminu do zastósowania się do ustawy z d. 9. kwietnia 1873, po upływie którego zastósowanie ustawy z d. 21. maja 1873 i na nie by się rozciągnęło. Nie jedno bowiem Towarzystwo zaliczkowe zmuszonem jest z tych lub owych przyczyn odroczyć zarejestrowanie firmy i uprzednią zmianę statutu, która często istnienie Towarzystwa na szwank naraża. — Pożałowania godnem jest, iż ustawa nie postanawia, by dawniejsze należytości zupełnie opuścić, jako wcale duchowi ustaw nie odpowiadające. Ustawa daje tylko w §. 9. upoważnienie ministrowi skarbu, zezwalać w pojedyńczych wypadkach na częściowe odpisanie należytości. Ministerstwo skarbu zaś idzie w tem ograniczeniu jeszcze dalej, zezwala ono bowiem na ulżenie tylko co do tych należytości, które dawniej już są przypisane a tylko jeszcze nie ściągnięte.

W skutek domagania się komitetu połączonych wiedeńskich Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, zezwoliło ministerstwo skarbu rozporządzeniem z dnia 24. maja 1869 l. 16.587. aby Towarzystwa zaliczkowe z należytości bezpośrednich spłaciły tylko piątą część, co do reszty zaś miało im przysłużać prawo zwłoki na rok jeden, w którym to czasie spodziewano się, iż wejdzie w życie ustawa o należytościach od Towarzystw zaliczkowch.

W skutek najw. postanowienia z d. 9. lipca 1871 zaś, rozporządziło ministerstwo skarbu pod dn. 16. lipca 1871 do l. 20.668, aby od Towarzystw zaliczkowych z należytości ściągano tylko 10tą część, resztę zaś aż do do dalszego rozporządzenia prenotowano.

Stanowisko, jakie Towarzystwa w obec tego zajęły, było bardzo naturalnem. Nie uznały one tych postanowień, spostrzegły bowiem w tych rozporządzeniach nie wykonanie prawa istniejącego, ale zupełnie nowe postanowienia, dążące do zastósowania do Towarzystw zaliczkowych ustawy o należytościach, ich się nie tyczącej. Gdy zaś ustanawianie nowych opłat stemplowych nie należy do ministerstwa skarbu, ale do ciała prawodawczego, uważały przeto rozporządzenia ministerstwa za prawnie nie istniejące.

Zagrożeniami kar jednak, egzekucjami itp., zmuszono wiele Towarzystw do poddania się rozporządzeniu, i korzystania z przyzwolonej zwłoki. Ztąd to pochodzi, że w urzędach podatkowych przypisywano należytości bezpośrednie, ktore nie są ściągnięte.

Otóż co do tych należytości, wydało wys. ck. ministerstwo skarbu pod d. 18. czerwca 1873, l. 16.221, okólnik do wszystkich ck. krajowych władz skarbowych, którym je upoważnia do częściowego odpisywania bezpośrednich należytości u Towarzystw, które najdalej do 31. grudnia 1873 poddadzą się ustawie z dnia 9. kwietnia 1873, w myśl §. 91 tejże ustawy, a mianowicie w ten sposób, ażeby kwota ogólna ściągniętych należytości nie była mniejszą od należytości obliczonej według normy wskazanej ustawą z dnia 21. maja 1873, czyli innemi słowy, ck. ministerstwo skarbu stosuje ustawę z dnia 21. maja 1873 wstecz, opierając się na §. 9 tejże ustawy, mówiąc w swym okólniku: „Es wird nämlich in jedem einzelnen Falle auf Grund der den früheren Gebührenvorschreibungen zu Grunde gelegenen Daten zu berechnen sein, wie hoch sich die damals vorgeschriebene Gebühr nach dem im §. 3 des Gesetzes vom 21. März 1873 augestellten Grundsatze belaufen hätte.“ (C. d. n.)

Ruch Stowarzyszeń.

Towarzystwo pożyczkowe w Brzeżanach, pierwsze Stowarzyszenie pozostałe w Galicyi a oparte nazasadzie pomocy własnej, rozwija się bardzo pomyślnie i może służyć w wielu względach za wzór gminom zamierzającym założyć u siebie towarzystwo pożyczkowe.

Zkońcem 1873 liczyło 327 członków, mianowicie 1 księdza rit. lat. 1. urzędnika rządowego 1. notarjusza 3. urzędników prywatnych 1. księgarza 1. aptekarza 1. kupca 4. kuśnierzy i garbarzy, 4. piekarzów 4. młynarzów 6. stolarzy 7. kowalów i slusarzów 10. zarobników dziennych, 64. szewców i rymarzy 70. murarzy, tkaczów i sukienników i 104 właścicieli realności, reszta zaś zagrodnicy, rolnicy i tp.

Sprawozdanie z obrotu funduszów wykazuje w przychodzie: gotówkę kasy z dnia 31/12 872 roku 106 złr. 34 ct. wpisowe od 28 nowoprzyjętych członków 56 zł. — spłata pożyczek udzielanych członkom 12.097 zł. 79 ct, wkładki członków na udziały 762 zł. 39 ct. pożyczki zaciągnięte na rzecz towarzystwa 1873 zł. 73 ct. procenta pobrane 312 zł. 63 ct. zwrot za druki 17 zł. 45 ct. razem 15.288 zl. 33 ct.

w rozchodzie: pożyczki udzielone członkom 12.765 zł. zwrócono udziały członkom 467 zł 47 ct. — zwrot pożyczonych kapitałów 1342 zł. procent od kapitałów zapożyczonych 90 zł. 99 ct. koszta administracyjne i koszta procesów 404 zł. 86 ct. — druki & 39 zł. 6 ct. gotówka z d. 31. grudnia 1873 r. 178 zł. 95 ct. razem 15.288 zł. 33 ct.

Stan ogólny z d. 31. grudnia 1873. Liczba członków 327 — fundusz żelazny 2.682 zł. 82 ct. — udziały członków 5.126 zł. 59 ct. — kapitały obce zapożyczone 2.508 zł. 83 ct. zaległości u członków po koniec 1872 r. 2.901 zł. 87 c.

Zarząd sprawował p. Merl jako prezes, p. Emil Malewski jako Kasjer.

Towarzystwo zaliczkowe w Jarosławiu zawiązane przez Radę powiatową jarosławską uchwałą z d. $^{2}/_{3}$872, weszło w życie d. 1. września 1872.

Że sprawozdania za 1. rok istnienia t. j. od 1. września 1872 do 31. sierpnia 1873. wyjmujemy, że Towarzystwo z końcem roku liczyło 519 członków a obrót kasy wynosił 93.330 zł. 80 ct. aw.

Bilans zaś przedstawia następujący obraz:

I. Stan czynny. Pożyczki udzielone członkom 32.072 zł. 19 ct. procenta należne od zaległych rat 69 zł. 15 ct. — koszta założenia po strąceniu 10 % zużytku 342 zł. 53 ct. gotówka z d. 31. sierpnia 873 r. 840 zł. 15 ct. razem 33.324 zł. 2 ct. aw.

II. Stan bierny. Udziały członków 2612 zł. 50 ct. wkładki na rachunek bieżący 320 zł. — wierzyciele wexlowi 27.548 zł. 90 ct. fundusz rezerwowy 517 zł. procenta naprzód pobrane 679 zł. 37 ct. procenta należne wierzycielom towarzystwa 757 zł. 26 ct. czysty zysk na 1873 r. 888 zł. 99 ct. razem 33. 324 zł. 2 ct. aw.

Z zysków wypłacono 15 % tytułem dywidendy — do funduszu rezerwowego przeznaczono 147 zł. 73 ct. — resztę użyto na tantiemy i cele dobroczynne.

Zarząd sprawowała Dyrekcja złożona z pp. Z. Dembowskiego, Wacława Marynowskiego i Xawerego Niewiadomskiego.

Korespondencje.

W sprawie wydawnictwa naszego pisma otrzymaliśmy następującą odezwę:

Gorlice 24. Lutego 1874.

Zamiar wasz wydawania pisma „Związek", którego pierwszy numer przeczytałem, budzi w nas żywe bardzo zajęcie — a obok szczerych życzeń — mamy i obawy, które nam tutejsze stosunki nasuwają. — Obawy te tyczą się pewności środków, a przeto i przyszłości pisma „Związek." Dla tego też Dyrekcya tutejszego Towarzystwa zaliczkowego przypuszczając, że powstanie trudność w zebraniu 150 prenumeratorów, jako warunku koniecznego do rozpoczęcia wydawnictwa, przedstawiła Radzie Nadzorczej tegoż Towarzystwa i wspólnie z nią uchwaliła na rok 1874 na wypadek, gdybyście przed zaczęciem wydawnictwa nie zebrali 150 prenumeratorów, udzielić pismu „Związek" subwencyą w kwocie złr. **30.** i zaprenumerować jeden exemplarz tegoż pisma na rok cały.

W uchwale tej chciejcie widzieć nietylko prostą usługę materyalną, ale raczej poczucie solidarności, jaka powinna się skupiać w miarę sił i możności w piśmie poświęconem sprawie stowarzyszeń. Przypomnijcie sobie jak dawno pragnąłem doprowadzić do skutku wspólne porozumienie się stowarzyszeń zaliczkowych w Gąlicyi. Myśl ta jeżeli była zawczesna, to dzisiaj wcielić się powinna przez solidarne poparcie usiłowań waszych, i tą drogą, dokładając cegiełkę do cegiełki, zszeregować nas tak, abyśmy w przyszłości w porządku i karności mogli maszerować dalej.

Byłoby do życzenia, aby wszystkie Towarzystwa zaliczkowe, podobnie tutejszemu, wspomagały was swemi siłami w miarę możności. Leży to w ich interesie, w ich godności, i ułatwia drogę do potężnych działań na przyszłość pod względem spopularyzowania kredytu.

Zawiadamiając o uchwale wzmiankowanej, uznałem za konieczne wtrącić słów parę, które raczcie przyjąć jako pochodzące ze szczerej intencyi dopomożenia naszym wspólnym usiłowaniom. Co do podniesienia subwencyi, jeżeli nie macie 150 prenumeratorów, proszę mi donieść a skromny ten zasiłek będzie Wam bezzwłocznie wraz z bilansem za rok 1873 przesłany.

Proszę przyjąć i td.

Wojciech Biechoński czł. Dyrekcyi Tow. zal. w Gorlicach.

W odpowiedzi na powyższą odezwę wyrażającą nam obok słów serdecznej życzliwości i zachęty, także uznanie doniosłości pracy podjętej, oświadczamy, iż ofiarowaną nam przez Towarzystwo zaliczkowe w Gorlicach subwencyę z wdzięcznością przyjmujemy, ponieważ liczba prenumeratorów jeszcze nawet liczby 100 niedosięga.

Gdy jednak z coraz liczniej nadsełanej prenumeraty wnosić możemy, iż ilość prenumeratorów dojdzie do wysokości zapewniającej byt pisma, przeto zauważymy, że w razie pokrycia kosztów wydawnictwa, kwotę nam ofiarowaną, przekażemy Związkowi stowarzyszeń i gospodarczych, którego potrzebę i pożytek szanowne T. Z. w Gorlicach pojmuje.

Przy téjże sposobności wspominamy, iż Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, stow. zar. z nieogr. poręką pierwsze kroki w celu utworzenia Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych już poczyniło, i prawdopodobnie niebawem rozeszle projekt statutu wszystkim interesowanym stowarzyszeniom.

Wydawca **Z. Medveczky.** Odpowiedzialny redaktor **Dr. Tadeusz Skałkowski.** W I. Związkowej drukarni we Lwowie Rynek 11.